

DP 557, detaljplan för Sköldvid och Kullo samt förslag till ändring av detaljplan, utlåtande till stadsplaneringen i Borgå

Miljöhälsosektionen 12.12.2024 § 116
496/11.05.02.08/2024

Beredning och tilläggsuppgifter
hälsoskyddsplanerare Maarit Lönnroth
fornamn.efternamn@borga.fi

Stadsplaneringen i Borgå stad begär utlåtande av hälsoskyddsmyndigheten om förslaget till detaljplan för Sköldvik och Kullo (DP 557) samt om förslaget till ändring av detaljplan senast 10.1.2025. Planläggningsmaterialet finns på Borgå stads webbplats på adressen <https://www.porvoo.fi/boende-omparisto/planlaggning/detaljplaner/ak-557-skoldviken-och-kullo/>

Planeringsområdet omfattar en central del av Sköldviks raffinaderi- och industriområde och det gränsar i väst till Sköldviksvägen, i sydväst till Råvägen, i öst till Svartbäckfjärden och i norr till Kulloviken. Planeringsområdets storlek är cirka 1257 ha, varav den nya detaljplanen gäller för 377 ha.

Med detaljplanen uppdateras användningsändamålet så att det motsvarar de nuvarande anvisningarna och verksamheten. Målet för detaljplanen är att effektivisera användningen av de redan planlagda områdena, så att områden med produktion av farliga ämnen inte behöver utvidgas så att de sträcks utanför det befintliga området. Sköldvik är Nordens största centrum för kemisk industri och mest betydande kluster inom cirkulär ekonomi med en areal på cirka 13 km². Till Sköldviks område för storindustri trafikeras antingen via Sköldviksvägen (förbindelseväg) eller Nestevägen (regionväg). Industriområdet gränsar i norr och öst till havsområdet vid Svartbäckfjärden mitt emot Tolkis och Emsalö. Planeringsområdet har inte klassificerats som grundvattenområde.

På Sköldviks industriområde får det på grund av verksamhetens natur inte finnas bebyggelse. Utanför industriområdet, på planområdet bor några invånare. På planeringsområdet finns bara ett fritidshus kvar vid Dyviks strand i söder. Neste Abp har förvärvat de närmaste bostadsbyggnaderna av säkerhetsskäl. Utanför planområdet, vid Svartbäckfjärdens stränder, på båda sidorna, finns det mycket fritidsbebyggelse. I Sköldvik finns över 40 företag och där arbetar cirka 4200 personer. Antalet personer som arbetar på området kan öka med upp till 3000 personer i samband med tillfälliga underhållsarbeten.

I Sköldvik finns flera industrianläggningar som behandlar och upplagrar samt tar emot och levererar betydande mängder farliga kemikalier. Planeringsområdet hör till den konsultationszon som enligt direktivet Seveso III av Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes) medför risk för en storolycka, och Sköldvid har av Tukes identifierats som ett s.k. dominoobjekt där hantering och upplagring

av farliga kemikalier kan leda till en storolycka som kan spridas från en anläggning till en annan. Placering av nya produktionsanläggningar styrs och verksamheten på området övervakas av Tukes. När man planerar att placera funktioner inom konsultationszonen bör man alltid begära ett utlåtande av räddningsmyndigheten och Tukes.

Uppdatering av studien om beaktande av storolyckor vid planering av markanvändning i Sköldvid gjordes på uppdrag av Borgå stad och färdigställdes vintern 2024. Utredningen styrdes av en styrgrupp bestående av representanter från Tukes, Räddningsverket i Östra Nyland och NTM-centralen i Nyland samt miljöhälsovården i staden. Utredningen täcker industrianläggningarna på området samt den närliggande bangården och hamnverksamheterna. Det område där boende är helt förbjudet är nu betydligt mindre än i den förra utredningen. Resultatet innebär inte att olyckseffekter inte kan uppstå inom en radie av flera kilometer. Påverkan inom denna radie anses dock antingen vara så sällsynt eller av så liten omfattning att det inte finns ett behov att begränsa boendet, i enlighet med de nuvarande riktlinjerna som myndigheterna följer. Risken för en olycka finns, men den anses vara tillräckligt liten.

För verksamheter som medför risk för förorening av miljön, till exempel för kemisk industri och energiproduktion, krävs tillstånd enligt miljöskyddslagen. En förutsättning för beviljande av tillstånd är att verksamheten inte får orsaka sanitär olägenhet eller betydande förorening av miljön eller medföra en sådan risk. I miljötillståndet kan meddelas bestämmelser om bland annat utsläpp och minskning av dem, avfall och avfallshantering samt om förebyggande av förorening av mark och grundvatten. Tillståndet beviljas av regionförvaltningsverket.

Bullersituationen i Sköldviks industriområde följs upp årligen. I fråga om oljeraffinaderiet i Borgå mäts buller vid nio bullermätningpunkter fyra gånger per år. Enligt bullermodellerna överskrider den kalkylmässiga ekvivalenta ljudnivån för oljeraffinaderiet i Borgå inte det strängare gränsvärdet på 50 dB nattetid i det nuvarande miljö-tillståndet vid de närmaste bostadshusen i Nyby i nordväst. I undantagsfall (t. ex. under fackling) kan riktvärdena överskridas i närmiljön. Facklingen producerar ljus och orsakar buller, lukt och rök och kan störa grannskapet. Buller orsakas inte bara av industrin utan också av väg- och järnvägstrafiken. På detaljplaneområdet finns inga objekt som är känsliga för buller, såsom bostäder, rekreationsområden eller vård- eller läroanstalter.

Luftkvaliteten i Sköldvik har kontrollerats sedan 1970-talet. Neste Abp har för närvarande tre kontinuerliga mätstationer samt en separat väderobservationsstation. Kontrollen gäller svaveldioxid i luften, den totala mängden reducerade svavelföreningar, kväveoxider och ozon. År 2018 underskred svaveldioxidhalterna i utomhusluften gränsvärdena och riktvärdena för luftkvaliteten vid alla mätstationer i Nestes mätnätverk.

På basis av tidigare och pågående verksamhet i planeringsområdet är det möjligt att där finns marksustanser som innehåller skadliga ämnen. På industriområdet finns olika verksamheter som ökar risken för förorening av marken, såsom t. ex. oljeraffineri och plastfabriker, hamn, gamla avstjälningsplatser, upplag och cisterner för farliga kemikalier, transport av farliga ämnen, bangård osv. På planområdet ligger Neste Oil Abp:s gamla avstjälningsplats för industriavfall, som lades ner och anpassades till landskapet år 1995. Dess totala deponeringsvolym har uppskattats vara 223 000 m³ och arealen på deponeringsområdet cirka 4,4 ha.

Den nuvarande belysningen på Sköldviks industriområde är den största orsaken till störande ljus och ljusförorening som strålar ut till himlen i näromgivningen. Mätningen av ljusstyrkan på himlen visar att det finns mer artificiellt ljus på området än i Borgå centrum. En del av området gränsar till havet, vilket gör att det artificiella ljuset syns på flera kilometers avstånd.

Beteckningarna i förslaget till detaljplan:

- Kvarterksområde för industri- och lagerbyggnader (T)
På området får inte placeras verksamhet som medför risk för en storolycka eller sådana produktions-, lager- eller arbetsplatsutrymmen som inte hänför sig till industri som medför risk för en storolycka. På området får endast placeras industri- och lagerbyggnader som betjänar industri som medför risk för en storolycka och som inte orsakar miljöstörande buller, skakningar, luftförorening, lukt eller andra störningar på områden som är avsedda för boende, samt andra byggnader som hänför sig till industriverksamheten på Sköldviksområdet, såsom kontors-, kontrollrums-, matsals-, fastighetsskötsels-, parkerings- och bevakningsbyggnader samt parkeringsområden. På området är det tillåtet att bygga ledningar och anordningar samt transformatorstationer som betjänar samhällsteknisk försörjning.
- Kvarterksområde för industri- och lagerbyggnader (T/kem) där det finns/får placeras betydande anläggningar som tillverkar eller lagrar farliga kemikalier. Vid behov ska miljötillstånd och/eller kemikalietillstånd sökas för projekten. På området får placeras industri- och lagerbyggnader, produktionsanläggningar och energiproduktionsanläggningar, vilka medför risk för en storolycka, samt andra byggnader som betjänar industriverksamheten på området, såsom kontors-, kontrollrums-, matsals-, fastighetsskötsels-, parkerings-, bevaknings- och parkeringsområden. På området är det tillåtet att bygga ledningar, anordningar och transformatorstationer samt rörbroar som betjänar samhällsteknisk försörjning. Vid planeringen av området ska hänsyn tas till de mängder vatten och krav på vattenkällor som eventuellt behövs för automatiska släckanläggningar som kommer i byggnaderna samt reserveras tillräckligt många brandvattenstationer på området.
- Skyddsgronområde (EV)
- Vattenområde (W)

- Område för allmän väg (LT)
- Järnvägsområde (LR)
- Hamnområde (LS)
- Hamnens vattenområde (LSW)

Enligt planbestämmelserna ska man i planeringen beakta bl.a. byggandets hälsosamhet och säkerhet, översvämningsrisk, markens kvalitet och bärkraft samt sura sulfatjordar, radonsäkert byggande och eventuella skadliga ämnen i marken, dagvattenhantering och bullerbekämpning. I planen ingår en allmän bestämmelse: de scenarier för stora olyckor som ska beaktas vid planering av markanvändning för industri med risk för storolycka får inte överskrida de inre delarna av skyddszon 1, och anläggningar bör kunna placeras på området genom att följa Tukes tillståndspraxis. På planområdet är fast bosättning eller fritidsbebyggelse inte tillåtna.

Miljöhälsosvårdschefen

Miljöhälsosektionen beslutar ge följande utlåtande i ärendet:

I förslaget till detaljplan och till ändring av detaljplan har man noggrant utrett konsekvenserna för den närmaste bosättningen. Planbestämmelserna styr till att förebygga olägenheter som orsakas av verksamheten på området.

Miljöhälsosektionen har inget annat att anmärka i ärendet.

Paragrafen justeras genast.

Beslut:
Förslaget godkändes.

Paragrafen justerades genast.